

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 14 grudnia 2020 r.

Opinia do ustawy o ratyfikacji Porozumienia o wygaśnięciu dwustronnych traktatów inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, sporządzonego w Brukseli dnia 5 maja 2020 r.

(druk nr 290)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest wyrażenie zgody na ratyfikację przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Porozumienia o wygaśnięciu dwustronnych traktatów inwestycyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, sporządzonego w Brukseli dnia 5 maja 2020 r., zwanego dalej „Porozumieniem”.

Porozumienie jest następstwem wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Achmea (C–284/16) z dnia 6 marca 2018 r., w którym orzekł on sprzeczność klauzuli arbitrażowej sformułowanej w dwustronnym traktacie inwestycyjnym zawartym między dwoma państwami członkowskimi (Niderlandami i Federacją Czechosłowacką z 1991 r.) z art. 267 (procedura pytań prejudycjalnych) i art. 344 (wyłączna jurysdykcja Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawach sporów wewnątrzunijnych) Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Traktaty inwestycyjne zawierane między państwami członkowskimi (wewnątrzunijne dwustronne umowy o popieraniu i ochronie inwestycji tzw. umowy BIT) zapewniały inwestorowi i jego inwestycjom z państwa – Strony umowy na terytorium państwa – drugiej Strony umowy ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym na podstawie klauzul arbitrażowych inwestor – państwo.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy (druk sejmowy nr 680) już przed sprawą Achmea Komisja Europejska sygnalizowała państwom członkowskim, że umowy BIT naruszają zarówno zasady systemowe prawa unijnego (zasadę pierwszeństwa, jedności, skuteczności i pewności prawa), jak i podstawowe reguły prawa materialnego (zasady swobody przedsiębiorczości, świadczenia usług, przepływu kapitału i płatności).

Porozumienie ma na celu dostosowanie stanu prawnego do wskazanego powyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE, zgodnie z którym na państwach członkowskich UE ciąży obowiązek usunięcia z obrotu prawnego umów BIT, łącznie z klauzulami przedłużonego obowiązywania tych umów, w celu zapewnienia pewności prawa.

W preambule Porozumienia wskazuje się, że klauzule arbitrażowe inwestor – państwo w umowach BIT są sprzeczne z traktatami UE oraz że w wyniku tej niezgodności nie można ich stosować po dniu, w którym ostatnia ze Stron umowy BIT stała się państwem członkowskim UE. Dalej stwierdza się, że taka klauzula nie może stanowić podstawy prawnej dla postępowań arbitrażowych inwestor – państwo. Porozumienie obejmuje wszystkie postępowania arbitrażowe w sporach między inwestorem a państwem, na podstawie wewnętrznych dwustronnych traktatów inwestycyjnych, na mocy dowolnej konwencji arbitrażowej lub regulaminu arbitrażowego.

Porozumienie zawiera 18 artykułów i cztery załączniki, które stanowią jego integralną część. W Porozumieniu sformułowano: definicje (art. 1), postanowienia dotyczące wygaśnięcia dwustronnych traktatów inwestycyjnych (art. 2–4), postanowienia dotyczące roszczeń dochodzonych na podstawie tych traktatów (art. 5–10) oraz postanowienia końcowe (art. 11–18).

Porozumienie dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich, a także spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja RP wymaga ustawy, w związku z czym w myśl art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP podlega ono ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 22. posiedzeniu w dniu 10 grudnia 2020 r. Projekt ustawy był przedłożeniem rządowym (druk sejmowy nr 680). Marszałek Sejmu w dniu 16 października

2020 r. skierowała powyższy projekt ustawy do Komisji Gospodarki i Rozwoju oraz Komisji Spraw Zagranicznych. Komisje po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 29 października 2020 r. rekomendowały jego uchwalenie bez poprawek (druk sejmowy nr 721). Drugie czytanie projektu ustawy odbyło się na 22. posiedzeniu Sejmu w dniu 9 grudnia 2020 r. Niezwłocznie przystąpiono do trzeciego czytania. Sejm uchwalił ustawę w brzmieniu przedłożenia, przy 440 głosach za, 1 głosie przeciw i 9 głosach wstrzymujących się.

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie budzi zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym.

Iwona Kozera-Rytel

Główny legislator